

Vattenmyndigheternas samrådsremiss

Denna PM syftar till att hjälpa Svenskt Vattens medlemmar att ta sig an remissen och vi vill gärna ha synpunkter från er om de remitterade förslagen.

Vårt råd är att **medverka tidigt i beredningen av kommunens svar**. [På Svenskt Vattens hemsida](#) finns planen för vårt remissvar och hur vi ger fortsatt stöd. Där finns också länkar till remisserna. **Svaren ska lämnas in senast den 30 april 2021.**

Remissen är ställd till kommuner. De har rätt att kräva av vattenmyndigheten att låta regeringen pröva åtgärdsprogrammet (ÅP), som är konsekvensen av miljökvalitetsnormerna (MKN) och ska innehålla en konsekvensutredning. Inget hindrar bolag eller kommunalförbund för VA att lämna egna svar, tvärtom, programmet ska kungöras så att även verksamhetsutövare och andra som vill kan lämna synpunkter¹, men VA-organisationer kan inte begära regeringsprövning.

Motiv för VA att medverka i remissvaret

- MKN och ÅP kan få konsekvenser för kostnaderna och förutsättningarna för avlopp, dagvatten, ledningsnät, bräddningar, vattenuttag, vattentäktsskydd och klimatanpassning.
- MKN påverkar VA-verksamheter och skyddet av era vattentäkter vid tillsyn och tillståndsprövning
- ÅP:s administrativa åtgärder utlöser krav på investeringar och tekniska åtgärder som VA och andra kan tvingas vidta åren 2022 – 2027.

Förvaltningsplanerna sammanfattar helheten men saknar juridisk verkan men delförvaltningsplanerna innehåller administrativa åtgärder och statliga initiativ som kan få betydelse för vattenförsörjningen.

Fokusera på vattenmyndigheternas remiss

Vårt råd är att prioritera vattenmyndighetens förslag till MKN för vattenförekomster som berör VA samt ÅP inklusive konsekvensutredningen och därefter de föreslagna åtgärderna i delförvaltningsplanerna mot torka och vattenbrist.

Vattenmyndigheternas MKN och ÅP är dimensionerande för vilka krav som kan komma att ställas för skyddet av både havs- och sötvatten. Genomförs ÅP minskar belastningen på havsbassängerna av föroreningar från land. [HaV:s ÅP för havsmiljön](#) innehåller inga åtgärder riktade mot VA-verksamheter. Svensk Vatten kommer att svara på HaV:s remiss.

¹ 5 kap. 7 § miljöbalken

Förslag till miljö kvalitetsnormer

Vattenmyndigheternas remisser innehåller fem likalydande förslag till föreskrifter med likalydande bilagor med förslag på mallar för kommande vattenförekomstspecifika MKN.

Ni får tag på vattenförekomstspecifik information i datasystemet [VISS](#). Hittar ni inte i VISS och informationen om hur ni använder VISS inte hjälper, kontakta länsstyrelsen i ert län eller vattenmyndigheten.

Vårt råd är att fokusera på vattenförekomster i VISS som VA-verksamheten tar ut vatten från eller släpper ut avloppsvatten till (inkl dagvatten och bräddningar) och på granskning av;

- **Statusklassificeringen:** vilka data är den baserad på och är dessa representativa för vattenförekomsten som sådan eller bara för er verksamhets eller andras påverkan på den?

Om statusen blivit felklassificerad eller klassificerad med liten marginal till den lägre statusnivån under ökar risken för att en utbyggd VA-verksamhet sänker den klassificerade statusen och därför inte tillåts. Blir statusen för lågt klassificerad kan statusbedömningen utlösa onödiga åtgärdskrav.

- **Undantag från MKN:** tidsundantag som skjuter tiden för när MKN ska följas framåt ges normalt inte bortom 2027. Återstående möjlighet för undantag är att sänka kvalitetskravet på god ekologisk och kemisk status i vattenförekomsten (kvalitetsundantag) eller på grundvattenförekomstens kvantitativa status. Uppfylls kriterierna för det är vattenmyndigheten skyldig att meddela undantag.

Fyra kriterier, här enkelt beskrivna, ska vara uppfyllda för kvalitetsundantag; (1) det är inte möjligt att nå god status på grund av påverkan från exempelvis VA-verksamheten eller för att vattenförekomstens naturliga tillstånd skulle göra det onaturligt dyrt, (2) VA-verksamheten fyller miljömässiga eller samhällsekonomiska behov som inte kan lösas på annat sätt utan orimliga kostnader, (3) alla möjliga åtgärder vidtas, (4) vattnets kvalitet riskerar inte att försämrans ytterligare.

Avvikelse: vattenuttag som negativt påverkar grundvattennivån eller avloppsvattenflöden som negativt påverkar flödet i ett vattendrag kan tillåtas under vissa omständigheter även om miljö kvalitetsnormen inte kan följas och undantag inte kan ges.

Möjligheten att avvika p.g.a. föroreningsutsläpp är att föroreningarna släpps ut i en recipient vars ekologiska status är högre än god (i en i stort sett opåverkad vattenmiljö).

Villkoren som ska vara uppfyllda för avvikelse är att (1) fördelarna för människors hälsa och säkerhet eller hållbar utveckling uppväger nackdelarna, (2) verksamhetens syfte går inte att uppfylla på ett för miljön väsentligt bättre sätt p.g.a. tekniska skäl eller orimliga kostnader, (3) alla genomförbara åtgärder vidtas för att mildra de negativa konsekvenserna.

Svenskt Vatten kommer ge övergripande synpunkter på föreskrifterna om MKN. För att kunna fånga upp detaljerat innehåll i VISS, eventuellt förekommande brister och kommentera detta i vårt remissvar behöver vi information från medlemmar.

Förslag till åtgärdsprogram med konsekvensutredning

I vattenmyndigheternas förslag till ÅP finns 59 likalydande administrativa åtgärder och löptexter. I ÅP för vattendistriktet Södra Östersjön, Västerhavet och Norra Östersjön finns en 60:de likalydig administrativ åtgärd för regionerna Skåne och Stockholm.

Vad administrativa åtgärder i ÅP ska utlösa för krav på [tekniska och fysiska åtgärder ska framgå av VISS](#). Under fliken "Förslag åtgärder 2021 och framåt" finns en symbol för "Lagerlista". Genom att i lagerlistan bocka i till exempel "Avlopp" och därunder "Åtgärder för att minska påverkan från avloppsreningsverk" fylls kartan med punktmarkeringar för reningsverk, vilka i sin tur innehåller information om åtgärder, kostnader och avskrivningstider. Där finns även Ibland saknas sådan information och då får ni försöka hitta motsvarande information under markeringen för andra reningsverk i eller utanför er kommun eller vattendistrikt.

Kontakta länsstyrelsen i ert län eller vattenmyndigheten om ni inte hittar inte i VISS, är osäkra på innehållet eller inte är behjälpta av informationen om VISS på hemsidan för VISS.

Börja gärna med att granska kostnaderna för VA-åtgärder i avsnitt 3. Åtgärdskostnaderna för VA-verksamheter avser hela landet, men bygger på schablonkostnaderna och avskrivningstiderna som finns i VISS. Är schablonerna tillräckligt representativa för att kunna användas till att grovskatta konsekvenser för alla VA-verksamheter i Sverige, vattendistriktet, kommunen eller VA-organisationen? Vad beror det på om de skulle vara under- eller överskattade?

Ta sedan del av och lämna eventuellt synpunkter om kommunernas och de konkret operativa myndigheternas åtgärder nedan (16 st):

Länsstyrelserna: Åtgärderna 1 - 2, 5 - 7 och 9 - 10

Kommunerna: Åtgärderna 1 - 5

Försvarsinspektionen: Åtgärderna 1 - 2 och 4

Regionerna Skåne och Stockholm: Åtgärd 1

Ta gärna även del av och bedöm om ni även ska lämna synpunkter om:

Boverket: Åtgärd 1

Havs- och vattenmyndigheten: Åtgärderna 1, 3, 5 och 8

Jordbruksverket: Åtgärd 2

Kemikalieinspektionen: Åtgärd 1

Läkemedelsverket: Åtgärd 1

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB): Åtgärd 1

Naturvårdsverket: Åtgärderna 1 - 3 och 6 - 7

Svenskt Vatten kommer ge synpunkter på åtgärdsprogrammen. För att kunna fånga upp detaljerat innehåll i VISS och eventuellt förekommande brister i åtgärderna i vårt remissvar behöver vi få vetskap om det från medlemmarna.

Förslag till delförvaltningsplaner mot torka och vattenbrist

Prioritera de föreslagna åtgärderna i kapitel 5 och bedöm nyttor samt vilka kostnader som kan uppstå för VA eller om det finns rättsliga eller finansiella hinder för genomförandet. Bedöm därefter övrigt innehåll. Åtgärderna i kapitel 5 med aspekter för VA;

1. Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket och länsstyrelserna ska ge råd för vatten-effektivisering – återanvändning av avloppsvatten.
2. Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna ska planera omprövning av tillstånd för vattenuttag - dricksvattenförsörjningen.
3. Havs- och vattenmyndigheten ska planera tillsyn av vattenuttag – dricksvattenförsörjning.
4. Länsstyrelserna ska säkra vatten i landskapet – återanvändning av avloppsvatten, säkra vattentillgång, multifunktionellt bromsa vattenflöden som kan översvämma.
5. Jordbruksverket ska avveckla markavvattningsanläggningar – risker för högre vattenflöden/nyttor för vattentillgång.

Svenskt Vatten kommer ge synpunkter på delåtgärdsprogrammen. Vi tar gärna emot synpunkter och erfarenheter från medlemmar.

Att begära regeringsprövning

En kommun kan i sitt svar på samrådsremissen begära att vattenmyndigheten ska överlåta till regeringen att pröva ÅP.² En sådan begäran bör framgå tydligt liksom förklaringen till varför förutsättningarna för begäran är uppfyllda.

Förutsättningarna för överprövning är att frågan antingen rör ett allmänintresse av synnerlig vikt, vilket VA får betraktas som, eller att kommunen finner att någon eller några av de föreslagna åtgärderna (1) strider mot annan lagstiftning (t.ex. vattentjänstlagen, kommunallagen, plan- och bygglagen eller miljöbalken), eller (2) avviker allvarligt från bestämmelserna i vattenförvaltningsförordningen (t.ex. från vattenmyndighetens skyldighet att meddela undantag när detta är möjligt eller från kravet på analys av konsekvenser och kvantifiering av kostnader och nytta) eller (3) avviker från bestämmelserna i [EU:s ramdirektiv för vatten](#).

Informera Svenskt Vatten

Svenskt Vatten ska lämna ett remissvar för branschen. Vi är tacksamma för synpunkter från er via mejl snarast möjligt och på våra kommande utkast/förslag.

Kontaktperson; Peter Sörngård, peter.sorngard(a)svensktvatten.se, 072-530 74 01

² 6 kap. 4 § vattenförvaltningsförordningen